

עין משפט‏**ג**‏**נר מצוה**

 א מיי פייא מהל טומאת אובלן ה' ז :

תוספות ישנים

(א) וא"ת כי קאמר לקמן (מה). גבי עובד סוכבים ועבד ומה אלמנה וכו'. לימא גר עמוי שגא על בת שראל יובית. שאיסורין שיה ככל ואין בתו פגומה לר' יוחנן דאמר התם (לקמן עו). בתו שריה לכהונה. וי"ל לרשב"ג דאמר התם (לקמן סט). נדגר עמוי (אין) פוסל אשה בביאתו משום דכל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו ויחא דליכא למימר הא גר עמוי יובית דאיכא למימר מה לגר עמוי שאין פוסל אשה בביאתו וגם לכה למימר תנאי (ראשון) [שני] יובית דשאני תנאי (ראשון) [שני] דליכא רק עשה. וא"ת מאי האי דקאמר הכא למפשט ולד מחזיר גרושתו הלא אין לדמות ולד יבמה לולד מחזיר גרושתו דבולד מחזיר גרושתו גלי קרא היא תועבה ואין צייה תועבין (לקמן מד). אכל ולד יבמה דלא כתיב זה מיעוטא אימא מק"ו דהוי פגום. וי"ל דאם אימא דולד מחזיר גרושתו כשר משום דגלי קרא מעתה גס גבי ולד יבמה לשוק יש לנו לומר דכשר דלא מניט למימר דפגום הוי מק"ו דאלמנה דאיכא למימר מק"ו מחזיר גרושתו יובית דאיסור שווה בכל הוא ואין צנה פגום:

טו:

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

אמר **ל**י‏ **איני אוכל** **ו**י‏ **ותים**. מתוך פירוש הקונטרס משמע שהיה רבי יוחנן חושש שלא היה מקפיד ר' לדוק על מגע עם הארץ ואף על גב דרבי לדוק כהן הוה ובגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה מ"מ היה חושש לפי שר' לדוק מתלמידי צ"ש הוה ולכן היה חושש ר' יוחנן שגא לא הקפיד ר' לדוק לשומרה בטערה משום דבית שמאי אומרים אין צריך לנקוב ולר"י נראה דודאי ידע צי' ר' יוחנן שר' לדוק קנה חבית מעם הארץ:

צריכה **ל**נ‏ **קבוב**. פירש בקונטרס דמוהל של זיתים מכשיר והכי נמי תנן בהדיא צמס' משירין (פ"ו מ"ה) מי חלצ כחלצ מוהל של זמים כשמן וקשה דבסוף פרק קמא דשבת (ד' יו. ד"ה גוזרין) פירש הרב ר' יוסף דלכן לא גזרו על המסיקה משום דלא שייכא טעמא דצניעה גבי מסיקה דטעמא שגא יבצרו בקופות מוזפפות לא שייך במסיקה דמוהל אין מכשיר וי"ל דיש ג' עניני מוהל דמוהל היוצא על ידי המסיקה לכ"ע אינו מכשיר והיוצא על ידי אינצא פירוש ע"י שמתחממים בזכור ויוצא מהם מוהל פליגי זה (שבת דף קמד:) ר' יעקב ור"ש דר"ש מטהר ור' יעקב מטמא והאי דהכא שהצית צריכה לינקב צ"ל דחשיב כההיא דנפיק ע"י עיקול בית הצד דמודה בה ר"ש כי היכי דלא תיקשי מצ"ה לר"ש:

למאי נפקא מינ' **ל**מ‏ **יפשט מחזיר גרושתו**. קאת קשה דלמאי נקט ולד מחזיר גרושתו דהוה ליה למיפשט ולד יבמה גמורה לשוק לצ"ה דקאי זה וי"ל לפי שפעם אחרת שאלו עליה לר' יהושע צסוף נדה (דף טו:) אנשי אלכסנדריא בת משולחת מהו לכהונה מי אמרינן ק"ו כו': **מה** **ל**א‏ **למנה** **שכן** **היא עצמה מתהלכלת**. וא"ת היא גופה נילף דמתחלל גרושה מק"ו דאלמנה ובקונטרס פ"י דלתרומה דבי נשא לא מיפסלה כדאמר' לקמן צפ' אלמנה (דף סט.) דאינה נפסלת בביאת חייבי לאוין אלא צור אכלה מעיקרא הוא ולאפוקי מחזיר גרושתו ויבמה לשוק דלאו זר אכלה מעיקרא הוא וקשיא דנהי דמכי תהיה לאיש זר (ויקרא כג) לא מצינו למילף אלא ההוא דזר אכלה מעיקרא מ"מ נילף צק"ו שמתחלל ובהחולץ (לקמן מד: מה). נמי יליף חייבי כריתות מאלמנה וקאמר' וכי תימא מה לאלמנה וכו' ה"נ כיון דבא עליה עשאה זונה ולמה לי טעם דעשאה זונה היא גופה נילף צק"ו שמתחלל ועוד דדחקינן לקמן בפרק אלמנה

(דף סח. ושם) למדרש מקרא דעמומי ומואבי ומזרי כולן פוסלין בביאתן תיפוק ליה מהאי ק"ו ונראה לפרש דמהאי ק"ו לא מצינן למילף שמתחלל דאין חילול אלא מאיסורי כהונה כדאמר' צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עז: ושם) א מהאי טעמא דישראל הבא על אחותו זונה משוי לה חללה לא משוי לה ואע"ג דלקמן יליף דמתחללת בביאת גר עמוני ומואבי ומזרי ואדומי כותי חלל נתין ממזר אף על גב דלא הויא איסור כהונה התם

מקרא דריש לה אכל מק"ו ליכא למילף דלהכי אייתר ליה חללה לומר דלא ילפינן צק"ו ולענין צנה ודאי הוה צעי למילף מק"ו אכל פסול האשה דהיינו פסול חללות כשרה שהיתה כשרה ונתחללה לא ילפינן וא"ת נילף צמה הזד מאלמנה וכותי ועבד או מאלמנה ומזרי ואדומי דצפ' עשרה יוחסין (שם עמ. ושם) מוכח דילפינן צמה הזד מאיסור כהונה דרבי יהודה יליף התם דגר פוסל בביאתו מחלל ומזרי כו' ומיהו יש לומר דדוקא ר"י אית ליה להאי סברא דילפינן צמה הזד מאיסור כהונה אכל רבנן פליגי עליה דלית להו בת גר זכר כבת חלל זכר אכל קשיא לרבי יהודה למה לן קרא דגר עמוי ומואבי כו' דפוסלים בביאתם נילף צמה הזד או מאלמנה או מחלל כותי ועבד דכי פרכת מה לחלל שכן איסור כהונה כותי ועבד וייבחו מה לכותי ועבד דלא תפסי בה קידושין חלל יובית * וי"ל דר"י סבר לה כר"ע וסבר נמי דיש ממזר מכותי ועבד והשתא לא שייך למילף מכותי ועבד כיון דהתם נמי הוי ממזר:

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ה**רואה** **אומר** **כו'**. ולא דמי לשתי מורות אכל היכא דדמי לאגדות אגודות לא עשו בית שמאי כדצריהם: **שן** **לחין**. והוכשרו לקבל טומאה וכלי חרס טמא על גבי עם הארץ ושמא נגע בגב החצית וטמאה מדרבנן וטימאתם: **חצית היסד נקובה**. משוליה היתה נקובה כדי שילא משקה הזז מן הזיתים

לחוך וכיון דגלי דעתיה דלא ניחא ליה ציה לא מכשר: **אלא שספמוה שמרים**. ולא ילאו מן המשקין לפיכך הן לחים: **מגולגלים**. כמו ציפה מגולגלת (שוקאין פ"ב מ"ו) דחוקין ועומדים בחצית: **אין צריכה לנקב**. דמוהל היוצא מן הזיתים מי פירות הן ואין מכשירין: **צריכה לנקב**. שמוהל מכשיר כשמן (א‏) (ו‏) ואצריכה לנקובן שינא המשקה לחוך לגלוי דעתיה דלא ניחא ליה ציה: **ירואו**. כמו ותזק גלגלתו דאצימלך (שופטים ט) **ל' רילון: שן** **צני** **זרוס**. שנסאו לשוק כצ"ה: **ומסן כהנים גדולים וכו'**. לקמן פריך קא צעו מיניה זרות וקפשיט לכו צני זרות דלפילו לצ"ש פשיטא דכשרים דצני חייבי לאוין בעלמא נינהו: **היינו דקאמר מפייירא אני**. דמשוי לכו ממזרים (ו‏) ולקטליה ליה: **הא א"ר יהושע**. לקמן צפ' החולץ (דף מט.) אין ממזר אלא מחייבי מיתות צ"ד ואפי' פשיטא ליה דהלכה כצ"ה לא משוי לכו ממזרים: **מאלמנה מה אלמנה לכה"ג שאין איסורה שוה בכל צנה פגום**. לכהונה דכתיב לא יחלל זרעו (ויקרא כא): **זו שאיסורה שוה**. בישראלים כצנהנים אינו דין שצנה פגום: **צני זרוס דצ"ה**. דחייבי לאוין נינהו מי הוו פגומין אליבא דצ"ש: **למאי נפקא מינה**. מאחר שהלכה כצ"ה: **למיפשט ולד מחזיר גרושתו**. משנשאת לאחר והחזירה וילדה לו בת אותה הבת מה היא לכהנים לצ"ה ומצית שמאי צצני זרות נשמע לצ"ה צצת מחזיר גרושתו דהוי נמי חייבי לאוין: **היא עצמה מתחללת**. שאם מת כהן גדול פסולה זו להדיטו או אם היתה בת כהן נפסלת מן התרומה דשויה חללה בביאתו דכתי' (שם) לא יחלל זרעו בעמיו * ועמיו היינו אשתו ומשמע דשניהם מתחללים האשה והזרע תאמר במחזיר גרושתו שאין מתחללת בביאה זו דאי ליגשא לכהן כזר מיפסלה משעת גרושין ואי בתרומה דבי נשא לא מיפסלה כדאמר' צפ' אלמנה לכה"ג (לקמן סט.) דאין נפסלת בביאת חייבי לאוין אלא צור אכלה מעיקרא לאפוקי מחזיר גרושתו ויבמה לשוק דלאו זר מעיקרא הוא. ולעיל גבי חייבי כריתות צני זרות דבית שמאי דלא פרכינן מה

לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת התם נמי כיון דנבעלה לחייבי כריתות עשאה זונה ומתרומה דבי נשא מיפסלה כדאמרין צפ' אלמנה לכה"ג [שם סח:] ולהנשא לכהן נמי מיפסלה כדתנן במתניתין (דף יג.) נתייבמו צ"ה פוסלים: **זרוס מפייירא אני**. לומר הלכה כדברי מי דמשוי להו לזרות * דבית שמאי צני חייבי כריתות: **צני**

אכל דריש לה אכל מק"ו ליכא למילף דלהכי אייתר ליה חללה לומר דלא ילפינן צק"ו ולענין צנה ודאי הוה צעי למילף מק"ו אכל פסול האשה דהיינו פסול חללות כשרה שהיתה כשרה ונתחללה לא ילפינן וא"ת נילף צמה הזד מאלמנה וכותי ועבד או מאלמנה ומזרי ואדומי דצפ' עשרה יוחסין (שם עמ. ושם) מוכח דילפינן צמה הזד מאיסור כהונה אכל רבנן פליגי עליה דלית להו בת גר זכר כבת חלל זכר אכל קשיא לרבי יהודה למה לן קרא דגר עמוי ומואבי כו' דפוסלים בביאתם נילף צמה הזד או מאלמנה או מחלל כותי ועבד דכי פרכת מה לחלל שכן איסור כהונה כותי ועבד וייבחו מה לכותי ועבד דלא תפסי בה קידושין חלל יובית * וי"ל דר"י סבר לה כר"ע וסבר נמי דיש ממזר מכותי ועבד והשתא לא שייך למילף מכותי ועבד כיון דהתם נמי הוי ממזר:

צני

מסורת הש"ס

(א) עדיות פ"ד מ"ו, (ב) לקמן מט"ו, א [לקמן מד: א:] (ד) [לקמן מד: מה. מדה סט: א:] (ה) [להו], (ו) ומ"ה נקבו כדי שילא רש"י, א) בס"א: **לצני זרוס**,

 ג לחין הש"ס

גליון הש"ס
רש"י ד"ה היא עצמה מתחללת וכו'. ועמיו היינו אשתו. עי' לקמן דף סט ע"א דנשי ד"ה מקיש זרעו: תווב' ד"ה מה לאלמנה וכו' וי"ל דר"י פ"ל בר"ע. עי' לקמן ד' מז ע"א מד"ה לחמן:

 ה הגהות הב"ח

(א) גמ' דצ"ה לצ"ש מהו. כ"ב ע"ל פ' האשה רבה דף ז"ב צמות' ד"ה אכל חכמים: (ב) רש"י ד"ה צריכה וכו' כשמן ומשום הכי נקבו שינא המשקה: (ג) ד"ה היינו וכו' ממזרים וקטלי ליה:

 ב מוסף רש"י

שהיא עצמה מתחללת. משניסת לכהן גדול מתחללת, שאם מת אסורה להנשא להדיטו ואם היתה כהנת נפסלת מן התרומה בביאתו דכתיב לא יחלל זרעו בעמיו ועמיו זו אשתו (נדב' סט): או: דכתיב לא יחלל זרעו, ולא כתיב ולא יחל, ומשמע צ' חילולים אחד לה ואחד לזרעו (לקטון טז).